

บทอ่านสำหรับนักเรียน เรื่อง สรรสร้างนิราศภูเขาทอง (๓)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ระหว่างทางบันทึก
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๙ เรื่อง สรรสร้างนิราศภูเขาทอง (๓)
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๑๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

นิราศภูเขาทอง

รับกลิ่นภูมิลอยโหมทนา	เดือนสิบเอ็ดเสด็จพระวสา
ออกจากวัดทัศนาคูอาวาส	ชูลีลาลงเรือเหลืออาลัย
สามฤดูอยู่ดีไม่มีภัย	เมื่อตรุษสารทพระพรรษาได้อาศัย
โอ้อวาสราชบุรณะพระวิหาร	มาจำไกลอารามเมื่อยามเย็น
เหลือรำลึกนึกน่าน้ำตากระเด็น	แต่นั่นนานนับทิวาจะมาเห็น
จะยกหยิบิบิตีเป็นที่ตั้ง	เพราะชุกเข็ญคนพาลมารานทาง
จึงจำลาอาวาสนิราศร้าง	ก็ใช้ถึงแทนสดเห็นขัดขวาง
ถึงหน้าวังตั้งหนึ่งใจจะขาด	มาอ้างอ้างวิญญาณ์ในสาครฯ
โอ้ผ่านเกล้าเจ้าประคุณของสุนทร	คิดถึงบาทบพิตรอดิศร
พระนิพพานปานประหนึ่งศรัทธาขาด	แต่ปางก่อนเคยเฝ้าทุกเช้าเย็น
ทั้งโรคช้ำกรรมช้ำดีวิบัติเป็น	ด้วยไรรู้ญาติยากแค้นถึงแสนเข็ญ
จึงสร้างพรตต่อส่างส่งส่วนบุญถวาย	ไม่เล็งเห็นที่ซึ่งจะพึงพา
เป็นสิ่งของฉลองคุณมุสิก	ประพฤติฝ่ายสมณะทั้งวสา
ถึงหน้าแพแลเห็นเรือที่นั่น	ขอเป็นข้าเคียงบาททุกชาติไป
เคยหมอบรับกับพระจมีนไวย	คิดถึงครั้งก่อนมาน้ำตาไหล
เคยทรงแต่งแปลงบทพจนารถ	แล้วลงในเรือที่นั่นบัลลังก์ทอง
จนกลิ่นสิ้นแม่น้ำในลำคลอง	เคยรับราชโองการอ่านฉลอง
เคยหมอบใกล้ได้กลิ่นสุคนธ์ตลบ	มิได้ข้องเคืองขัดหทัยา
สิ้นแผ่นดินสิ้นรสสุคนธา	ละอองอบรสรื่นชื่นนาสา
ดูในวังยังเห็นหอพระอัฐิ	วาสนาเราก็สิ้นเหมือนกลิ่นสุคนธ์
ทั้งปิ่นเกล้าเจ้าพิภพจบสก	ตั้งสติเต็มถวายฝ่ายกุศล
ถึงอารามนามวัดประโคนปัก	ให้ผ่องพันภัยสำราญผ่านบุรินทร์
เป็นสำคัญปิ่นแดนในแผ่นดิน	ไม่เห็นหลักลือเล่าว่าเสาหิน
ขอเดชะพระพุทธรุคุณช่วย	มิรู้สิ้นสุดชื่อที่ลือชา
อายุยืนหมิ่นเท่าเสาศิลา	มั่นมอดม้วยกลับชาติวาสนา
ไปพันวัดทัศนาริมทำนน้ำ	อยู่คู่ฟ้าดินได้ตั้งใจปอง
มีแพรผ้าสารพัดสีม่วงทอง	แพประจำจอตรายเขาชายของ
ถึงโรงเหล่าเตากลั่นควันโขมง	ทั้งสิ่งของชาวเหลืองเครื่องสำเภาฯ
โอ้อาปกรรมน่านรกเจียวอกเรา	มีคันโพงผูกสายไว้ปลายเสา
ทำบุญบวชรวดน้ำขอสำเร็จ	ให้มัวเมาเหมือนหนึ่งบ้าเป็นน่าอาย
ถึงสุราพารอดไม่водวาย	สรรเพชญ์โพธิญาณประมาณหมาย
	ไม่ไถ่กรายแกล้งเมื่อกี้เกินไป

นิราศภูเขาทอง (ต่อ)

ไม่เมาเหล้าแล้วแต่เรายังเมารัก
ถึงเมาเหล้าเข้าสายก็หายไป
ถึงบางจากจากวัดพลัดพี่น้อง
เพราะรักใคร่ใจจิตไม่ยี่ดเย็น
ถึงบางพลุกคิดถึงคู่มื่ออยู่ครอง
ถึงบางพลัดเหมือนพี่พลัดมาขัดเคือง
ถึงบางโพธิ์พระศรีมหาโพธิ
ขอเดชะอานุภาพพระทศพล
ถึงบ้านญวนล้วนแต่โรงแลสะพรั่ง
ตรงหน้าโรงโพงพางเขาวางราย
จะเหลียวกลับลับเขตประเทศสถาน
ถึงเขมาอารามอร่ามทอง

สุดจะหักห้ามจิตคิดโฉน
แต่เมาใจนี้ประจำทุกคำคืบ
มามัวหมองมัวหน้าไม่ฝ้าฝัน
จึงต้องซึ้งใจพรากรมจากเมือง
เคยใส่ซองส่งให้ล้วนใบเหลือง
ทั้งพลัดเมืองพลัดสมรมาร้อนรน
รมนิโรธรุกขมูลให้พูนผล
ให้ผ่องพันภัยพาลสำราญกาย
มีช่องขังกึ่งปลาไว้ค้าขาย
พวกหญิงชายพร้อมเพรียงมาเมียงมอง
ทรมานหม่นไหม้ฤทัยหมอง
พึงฉลองเลิกงานเมื่อวานขึ้น